

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Gfv.VII.30.063/2013/5.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Helmeczy László ügyvéd által képviselt Kft. felperesnek a Bódis Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Bódis Pál ügyvéd) által képviselt alperes ellen szállítási díj megfizetése iránt a Székesfehérvári Törvényszéken 14.G.40.142/2011. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.216/2012/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az alperes egyénileg vagy csoportosan előállított tej átvételére, közös ipari feldolgozásra történő értékesítésére, a tej termelési folyamatának elősegítésére, a termeléshez szükséges eszközök és anyagok beszerzésére, valamint a tevékenységhez kapcsolódó piaci munka végzésére, minősített, elismert és ellenőrzött minőségi tejnek a társaság tagjaitól történő beszerzésére, értékesítésére létrejött nonprofit jellegű, kft. cégformában működő termelői csoport, melynek a felperes is a tagja.

Az alperes társasági szerződésének 8.2.1. pontja szerint a tag köteles az előállított tej teljes mennyiségét a társaságnak eladni, a társaság pedig köteles azt megvásárolni. A társaság és a tag évente termékértékesítési szerződést köt a tag által előállított tej értékesítésére. A 8.2.7. pont azt tartalmazza, amennyiben a társaság tagja értékesítési kötelezettségének felróható módon nem tesz eleget, úgy a le nem adott tej átvételi ára 30 %-ának megfelelő pénzüsszeget kötbérként köteles az alperesnek megfizetni. A 8.2.8. pont rögzíti, ha a tag a társasági szerződésben vállalt kötelezettségét megszegi, a taggyűlés háromnegyedes szótöbbséggel a gazdasági társaságból kizárásának kezdeményezéséről határozhat.

A peres felek a társasági szerződés megelőzően hivatkozott rendelkezése alapján évente mezőgazdasági termékértékesítési szerződést kötöttek egymással. Az utolsó ilyen szerződés 2010. április 21-én jött létre a 2010. április 1-től 2011. március 31-ig terjedő időszakra. Az alperes a felperes által 2011. februárjában és márciusában leszállított tej ellenértékét nem fizette meg. A felperes a 2011/2012. kvóta évre nem kötötte meg a mezőgazdasági termékértékesítési szerződést az alperessel, az általa megtermelt nyers tejet harmadik személy részére értékesítette.

A felperes keresetében 69.716.796 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy a peres felek által megkötött utolsó mezőgazdasági termékértékesítési szerződés alapján a 2011. február és március hónapokban az alperesnek leszállított tej ellenértékét nem kapta meg. Kereseti követelésének összegszerűsége e kéthavi nyers tej ellenértékéből, valamint az ötéves elévülési időn belül érvényesíthető, a késedelmesen teljesített számlák alapján számított 2.695.614 Ft késedelmi kamatigényből állt.

Az alperes érdemi ellenkérelmében nem vitatta, hogy a leszállított tej ellenértékével a felperesnek tartozik. Hivatkozott azonban arra, hogy a felperessel szemben - a társasági szerződése 8.2.1. és 8.2.7. pontjai alapján - 85.374.990 Ft kötbérkövetelése áll fenn, amelyből a felperes kereseti követelésének erejéig beszámítási kifogást, az ezt meghaladó részében 12.764.309 Ft és járulékai vonatkozásában viszontkereseti kérelmet terjesztett elő. A leszállított tej ellenértékének megfizetésére irányuló kereset elutasítását beszámítási kifogására, a felperes 2.695.614 Ft késedelmi kamat megfizetése iránti keresetének elutasítását a vele 2010. április 21-én kötött termékértékesítési szerződés XI/17. pontjában rögzített joglemondó nyilatkozatra tekintettel kérte.

A felperes az alperes viszontkeresetének és beszámítási kifogásának elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a társasági szerződés kötbérre vonatkozó rendelkezései semmiek. Előadta azt is, hogy nem terheli a kötbért megalapozó felróhatóság. A kötbér mértékét eltúlzottnak tartotta. Állította azt is, hogy az alperes által hivatkozott joglemondó nyilatkozata az érvényesített késedelmi kamatra nem terjedt ki.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 12.764.309 Ft-ot és annak járulékait. Álláspontja szerint a társasági szerződés 8.2.7. pontjában meghatározott kötbért a tagoknak nemcsak akkor kell megfizetniük, ha az egyedi termékértékesítési szerződésben foglaltaknak nem tesznek eleget, hanem abban az esetben is, ha a társasági szerződés 8.2.1. pontját megsértve a termékértékesítési szerződést az alperessel nem kötik meg. Kifejtette, a társasági

szerződésnek a kötbérre vonatkozó rendelkezése semmiségére csak a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.) 45. § /1/ bekezdésében előírt határidőn belül lehet hivatkozni, azt követően - így a jelen perben - már nem. A kötbér mérséklését sem találta indokoltnak az elsőfokú bíróság, figyelemmel annak rendeltetésére, valamint arra a tényre, hogy azt a korábbi időszakokban a társasági szerződés lényegesen meghaladó mértékben szabályozta. A Ptk. 296. § /1/ bekezdésére figyelemmel a felperes leszállított tej ellenértékére irányuló kereseti kérelmével szembeni beszámítást meghaladó részben helyt adott a megalapozott viszontkeresetnek és ennek megfelelően marasztalta a felperest. Utalt arra, hogy a felperes 2.695.614 Ft késedelmi kamat megfizetése iránti igényét az alperes által hivatkozott joglemondásra tekintettel alaptalannak tartotta.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 706.938 Ft-ot és annak járulékait; a felperes ezt meghaladó kereseti kérelmét elutasító rendelkezését helybenhagyta. Az alperes viszontkeresetét elutasította.

A fellebbezés indokaira tekintettel kiemelte: az alperes tagjai az alperesi kft. létrehozásával a társasági szerződésben deklaráltan termelői csoportot hoztak létre, így a társasági szerződés rendelkezéseit ennek figyelembe vételével kell értelmezni. Ez a társasági szerződés kettős természetű, egyrészt a Gt., másrészt a termelői csoportokról rendelkező 81/2004.(V.4.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVM. rendelet) hatálya alá tartozik. A társasági szerződés 8.2.7. pontjában foglalt kötbér szankció az FVM rendelet 7. § /3/ bekezdés a) pontjának megfelelő rendelkezés, a termelői csoport létesítő okiratának kötelező tartalma, ezért nem minősülhet jogszabályellenesnek.

A felperesnek szerződéskötési kötelezettsége állt fenn az FVM rendelet 7. § /1/ bekezdés a) pontja és a társasági szerződés 8.2.1. pontja alapján. A szerződéskötés és ezzel összefüggésben a tej alperes részére történő értékesítésének megtagadásával a felperes szerződésszegést követett el, mivel megszegte a társasági szerződés rendelkezését. A szerződésszegés jogkövetkezményeit maga a társasági szerződés rögzíti, egyrészt az FVM rendelet és a Ptk. alapján kikötött kötbér, másrészt a Gt.-ben rögzített társasági jogi jogkövetkezményként, kizárás formájában. Ezek nem egymást kizáró, hanem párhuzamosan is alkalmazható, illetve alkalmazandó szankciók.

A 2011/2012. kvóta év vonatkozásában az alperes részéről érvényesített 75.688.150 Ft kötbérigény a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem volt idő előtti, figyelemmel arra, hogy a felperes már 2011. áprilisában egyértelművé tette, erre a kvóta évre nem köt szerződést az alperessel. Az összecszerűség

tekintetében a másodfokú bíróság utalt az alperes 12. sorszámú beadványához mellékelte okiratokban foglaltakra és a felperes által korábban becsatolt, az ügyvezetője által 2012. február 1-jén kiállított kimutatás adataira. Rámutatott, a Zrt. alperes által közölt adataira csak a felárak kiszámításához volt szükség. A 12. sorszámú beadvány 2. oldalán szereplő táblázatból és abból kiindulva, hogy a peres felek közötti, korábban kötött termékértékesítési szerződések azt tartalmazták, a kvóta évben beszállítani vállalt tejmenyiség 95 %-ának teljesítése még nem minősül szerződésszegésnek, a felperes által ugyan abban a kvóta évben megtermelt összes tejmenyiség bruttó értékének 95 %-át alapul véve, azt 239.679.144 Ft-ban állapította meg. Ennek 30 %-át - számszerűen 71.903.743 Ft-ot - megalapozottan igényelhető kötbérnek tartott. Ezt szembeállította az alperes által elismert 2011. augusztus 31-éig számított késedelmi kamatokkal növelt, összesen 72.610.681 Ft felperesi számlaköveteléssel, és a felperes javára 706.938 Ft különbözetet mutatott ki.

A másodfokú bíróság a kötbér összegének mérséklésére irányuló felperesi hivatkozás tekintetében azt értékelte, hogy az alperes egy olyan termelői csoport, melynek társasági szerződésben rögzített célja az egyénileg vagy csoportosan előállított tej átvétele, ipari feldolgozásra történő értékesítése. Az alperesnek 100 tagot meghaladó taglétszáma van, alapvető érdeke és működésének feltétele, hogy tagjai a megtermelt nyers tejet részére kiszámíthatóan értékesítsék, mivel az adott kvóta évben leszállított nyers tej ismeretében köt a piacon, illetve az áruházláncokkal maga is szerződést. A kötbér mértékét a társasági szerződésben ennek megfelelően a tagok úgy határozták meg, hogy az megfelelő visszatartó erővel rendelkezzen a szerződésszegéssel szemben. Annak mérséklését - mindezen indokok alapján - a másodfokú bíróság nem látta indokoltnak.

Felülvizsgálati kérelmében - annak tartalma szerint - a felperes a vizontkeresetet elutasító részt meghaladóan, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és keresetének helytadó ítélet meghozatalát kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a Pp. 206. § /1/ bekezdésébe ütköző módon a megállapított kötbért - tévesen - nem a felperes adatai alapján határozta meg. Elfogadta az alperes által megjelölt, perben nem álló cégnek, az Á-A Zrt-nek a termelési adatait. A felperes sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe ütköző módon nem indokolta meg, hogy miért nem fogadta el a felperesi okiratokkal igazolt mennyiségi és minőségi adatokat.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet a Gt. 317. § /1/ bekezdés e) pontját, 119. § /1/ bekezdését, az FVM rendelet 7. § /3/ bekezdés a) pontját, a Gt. 9. § /2/ bekezdését, a Ptk. 246. § /1/ bekezdését és a Gt. 47. § /1/ és /3/ bekezdéseit is sérti. Álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott indokok alapján a Kúriának azt kell megvizsgálnia, hogy

- jogszerű-e a társasági szerződés azon rendelkezése, amely a szerződés megkötésének, mint tagi kötelezettségnek a nem teljesítése esetére kötbér megfizetését írja elő;
- kötelező tartalma-e a termelői csoportként működő gazdasági társaság társasági szerződésének szankcióként a kötbér;
- alkalmazható-e a Gt. 9. § /2/ bekezdésre figyelemmel a Ptk. 246. §-a;
- a szerződéskötési kötelezettség nem teljesítésével megszegte-e a társasági szerződést a felperes;
- van-e bármilyen az alperes által diktált feltételek mellett a felperesnek szerződéskötési kötelezettsége;
- jogszerűek-e azok az ítéleti megállapítások, miszerint a felperesnek felróható az a magatartása, hogy az alperes által diktált, számára kedvezőtlen, kifejezetten hátrányos „blanketta szerződést” nem kötötte meg.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt a hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy megalapozza-e az alperes kötbérigényét az, hogy a felperes a 2011/2012. kvóta évben nem neki értékesítette az általa termelt tejet. Az a per során nem volt vitatott, hogy erre a kvóta évre a felek nem kötöttek egymással termékértékesítési szerződést. A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a felperesnek szerződéskötési kötelezettsége állt fenn a 2011/2012. kvóta év tekintetében az FVM rendelet 7. § /1/ bekezdés a) pontja és a társasági szerződés 8.2.1. pontja alapján. Tévesnek tartotta a felperes hivatkozását arra, hogy a tej értékesítésével kapcsolatos kötelezettségének megszegése esetén a társasági szerződés alapján csak a kizárása kezdeményezhető, kötbérfizetési kötelezettség a kvóta évre szóló termékértékesítési szerződés hiányában azonban nem terheli. A felperes ugyanis mint az alperesi termelői csoport tagja arra vállalt a Gt. 119. § /1/ bekezdésével összhangban kötelezettséget - és ezt rögzíti az FVM rendelet is -, hogy az általa megtermelt tejet az alperesnek értékesíti. Ezen a társasági szerződésben foglalt, a tagsági jogához kapcsolódó szolgáltatás felróható nem teljesítésének a szankciója a Gt. 9. § /2/ bekezdése, illetve a Ptk. 246. § /1/ bekezdése, az FVM. 7. § /3/ bekezdés a) pontja szerint kikötött kötbér.

A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal - az általa kifejtett azonos érvekkel - abban, hogy a kötbér kikötése a társasági szerződésben a felperes hivatkozásával ellentétben nem semmis, az a

Gt. rendelkezéseibe nem ütközik: a tagok annak alkalmazását a Gt. 9. § /1/ bekezdése értelmében érvényesen köthették ki. Az nem áll ellentétben sem a társasági jog általános rendelkezéseivel, sem a Kft. szabályaival, sem a jóhiszemű joggyakorlással.

A Kúria szerint jogszabálysértés nélkül jutott a másodfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a kötbér mérséklésének a jelen tényállás mellett nem volt indoka. Ha az alperes tagjai a pillanatnyi tejpiaci helyzet alakulásától függően dönthetnének harmadik személy részére történő értékesítésről, az, az alperes gazdasági helyzetét - figyelemmel a szerződésben írtakra is - nyilvánvalóan ellehetetlenítené. Az ennek megakadályozása érdekében alkalmazott, a le nem adott tej átvételi ára 30 %-ának megfelelő összegű kötbér - egybevetve az alperes méltányolható érdekeivel - nem tekinthető eltúlzottnak és érvényesítésének helye van, ha a tag a tej értékesítésétől az alperessel való termékértékesítési szerződés megkötésétől azért zárkózott el, mert az alkalmazott átlagos mértékű átvételi árnál magasabb árra tartott igényt.

A másodfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően, okszerűen mérlegelte és a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján a szükséges körben indokolta meg, hogy a kötbér összegét milyen adatok alapján számolta ki. Az alperes teljesítette a bizonyítási kötelezettségét. A felperes által, a perbeli kvóta évben megtermelt tej minőségére vonatkozóan részére szolgáltatott adatok hiányában, csak a felpereshez hasonló termelési adatokkal rendelkező cég mutatóit szolgáltathatta. Ezeket a becsatolt kimutatásokat a felperes nem tartotta alkalmazhatónak. Ennek ellenére - bár arra az elsőfokú eljárás során is lett volna módja - csak az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéséhez mellékelte a saját adatait tartalmazó iratot. Azt a másodfokú bíróság, a Pp. 235. § /1/ bekezdése alapján, jogszerűen hagyta figyelmen kívül, mint olyan új bizonyítékot, amely már az elsőfokú eljárásban is a felperes rendelkezésére állt.

A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság által kifejtett, a felperes késedelmi kamatigényének megalapozatlanságára vonatkozó állásponttal. Az elsőfokú bíróság a 2012. január 9-i tárgyaláson külön is tájékoztatta e körben a Pp. 3. § /3/ bekezdése alapján a felperest a bizonyítási kötelezettségéről, s arról, hogy az általa becsatolt okiratok nem alkalmasak e követelése összecszerűségének minden kétséget kizáró bizonyítására. Ennek ellenére a felperes sem kimutatást nem adott arról, mely számlakövetelése után kér késedelmi kamatot, sem azt nem jelölte meg, mely összegek esnek az iratok között fellelhető, a keresetlevélhez mellékelte F/10. szám alatti, 2011. május 9-i, alperes által írt levélben foglaltak szerint a 2010. március 9-én, további követelés lemondása mellett elfogadott, késedelmi kamatot nem tartalmazó egyenleggel nem érintett számlakövetelésekre.

Mindezekre figyelemmel a Kúria nem találta megállapíthatónak a

felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria utal arra is, hogy a kötbér érvényes kikötésével kapcsolatos álláspontot - mivel a gazdasági társaság tagjai egymás között a Gt. 9. § /1/ bekezdésének kereteiben szabadon állapíthatták meg a társasági szerződés tartalmát - nem rontja le, hogy csak az egyesülés szabályai között, a Gt. 317. § /2/ bekezdés e) pontban nyert említést a kötbér kikötésének lehetősége, a mellékszolgáltatás nem, vagy nem megfelelő teljesítésére. Nincs akadálya annak sem, hogy a gazdasági társaság a felróhatóan mulasztó tagjával szemben a kikötött kötbért érvényesítse, a Gt. 47. § szerinti, a tag kizárásának kezdeményezése helyett.

A Kúria a Pp. 270. § /1/ bekezdése alapján irányadó Pp. 78. § /1/ bekezdése szerint - figyelemmel a 32/2003. /VIII. 22./ IM rendelet 3. § /3/, /5/ és /6/ bekezdéseire - az alperes jogi képviselője által ténylegesen elvégzett munkához igazodó mértékű ügyvédi munkadíjból álló, az ÁFÁT-t magába foglaló - felülvizsgálati eljárási költségeknek a megfizetésére a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest kötelezte.

Budapest, 2013. szeptember 30.

Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó-bíró, Dr. Vezekényi Ursula sk. bíró